Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων - Τεκμαρτός προσδιορισμός του εισοδήματος στον Κ.Φ.Ε.

Σοφία Βρόντου
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια

Άρ. 30 Κ.Φ.Ε. - Εναλλακτικός τρόπος προσδιορισμού του εισοδήματος

- Αφορά σε φυσικά πρόσωπα (νπ: άρ. 3 ΕΛΠ: οι οντότητες του άρ. 1 τηρούν, ως μέρος του λογιστικού συστήματος τους, αρχείο συναλλαγών, εσόδων/εξόδων, ζημιών/κερδών)

- Φπ, υποκείμενα του φόρου εισοδήματος στην Ελλάδα (πηγή εισοδήματος ή κατοικία στην Ελλάδα)

- Λειτουργούν σε οικογενειακό επίπεδο, δηλαδή στο επίπεδο προσώπων που υποβάλλουν κοινή δήλωση και των εξαρτώμενων μελών (άρ. 30§§ 2,3, 31§1, 32§1, 34§§1,2)

- Λειτουργούν σε ετήσια βάση: κάθε χρόνο ο φορολογούμενος υποχρεούται να αποδεικνύει ότι διέθετε και δήλωσε εισόδημα ισόποσο προς το ύψος της τεκμαρτής δαπάνης είτε ότι την καλύπτει με κεφάλαιο προερχόμενα από άλλη νόμιμη αιτία

- Αναστολή τεκμηρίων: πχ περίοδος κορωνοϊού

- Συνιστά τρόπο εναλλακτικής ελάχιστης φορολογίας: όταν το τεκμαρτό εισόδημα είναι υψηλότερο του συνολικού

- Συνολικό εισόδημα = συνολικό ποσό φορολογητέου εισοδήματος (άρ. 7 Κ.Φ.Ε.) φορολογούμενου + εξαρτώμενων μελών (άρ. 11 Κ.Φ.Ε.) από τις 4 κατηγορίες ακαθάριστων εσόδων (άρ. 7 Κ.Φ.Ε.)

- Φορολογητέο εισόδημα + διαφορά (τεκμαρτού - πραγματικού εισοδήματος)

Εξαιρέσεις από την εφαρμογή των τεκμηρίων των άρ. 31 - 34 Κ.Φ.Ε.

- Νομικά πρόσωπα
- Αλλοδαποί διπλωματικοί ή προξενικοί εκπρόσωποι,
- εργαζόμενοι σε πρεσβείες
- εργαζόμενοι σε θεσμικά όργανα της Ε.Ε. ή διεθνείς οργανισμούς

Άρ. 31 Κ.Φ.Ε. - Αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες

- Ορισμός «τεκμηρίου»: συναγωγή συμπεράσματος από ένα άγνωστο γεγονός, με αντιστροφή του βάρους απόδειξης
- Ratio εισαγωγής τεκμηρίων: λόγοι δημοσίου συμφέροντος (σύλληψη διαφυγούσας τον φόρο ύλης), όταν ο πραγματικός προσδιορισμός του εισοδήματος είναι ανέφικτος/αλυσιτελής
- Φύση τεκμηρίου: φαινόμενο τυποποίησης/απλοποίησης της μαζικής φορολογικής διαδικασίας
- ΣτΕ 884/2016: η ύπαρξη φορολογητέας ύλης μπορεί να προκύπτει όχι μόνο βάσει άμεσων, αλλά και βάσει έμμεσων αποδείξεων
- Έμμεσες αποδείξεις = τεκμήρια: αντικειμενικές και συγκλίνουσες ενδείξεις, οι οποίες: α) εκτιμώνται συνολικά, β) ελλείψει άλλης εύλογης και τεκμηριωμένης εξήγησης, γ) προσδίδουν βάση στο συμπέρασμα περί διάπραξης της παράβασης
- ΣτΕ: όχι αντιστροφή, αλλά κανόνα που αφορά στη φύση και στον τρόπο εκτίμησης των αποδεικτικών στοιχείων: «άλλως “τεκμήρια” (βλ. ΣτΕ 886/2016επταμ., 173/2018 επταμ. – πρβλ. ΣτΕ 884/2016επταμ., ΣτΕ 2934/2017-2935/2017επταμ., ΣτΕ 172/2018επταμ.), ήτοι από αντικειμενικές και συγκλίνουσες ενδείξεις οι οποίες, συνολικά θεωρούμενες και ελλείψει άλλης εύλογης και αρκούντως τεκμηριωμένης, ενόψει των συνθηκών, εξήγησης, που ευλόγως αναμένεται από τον φορολογούμενο, είναι ικανές να προσδώσουν στέρεη πραγματική βάση στο συμπέρασμα περί διάπραξης της αποδιδόμενης παράβασης (βλ. ΣτΕ 884/2016επταμ., ΣτΕ 2934/2017-2935/2017 επταμ., ΣτΕ 172/2018 -173/2018 επταμ.). Τούτο δεν συνιστά αντιστροφή του βάρους απόδειξης, αλλά κανόνα που αφορά στη φύση και στον τρόπο εκτίμησης των αποδεικτικών στοιχείων (βλ.ΣτΕ 884/2016επταμ., ΣτΕ 2934/2017-2935/2017 επταμ., ΣτΕ 172/2018 -173/2018 επταμ.).»

Συνταγματικότητα τεκμηρίων - άρ. 78 παρ. 1 και 4 παρ. 5 Σ

- ΣτΕ: με τα τεκμήρια δεν επιβάλλεται φόρος επί πλασματικής φορολογητέας ύλης, αλλά καθιερώνεται ειδική μέθοδος εξεύρεσης υπαρκτής μεν, αλλά μη εμφανούς φορολογητέας ύλης

- Προϋποθέσεις συνταγματικότητας τεκμηρίων: α) να συνάδουν προς τα δεδομένα της κοινής πείρας κατά τη βάση τους και το συμπέρασμα τους

- Βάση τεκμηρίου: ένα γεγονός, η απόδειξη του οποίου αφ’ εαυτής, άγει στην απόδειξη άλλου, οριζόμενου από την ίδια διάταξη γεγονότος και

- β) να είναι μαχητά, υπό την έννοια ότι επιτρέπεται στον φορολογούμενο να επικαλεστεί γεγονότα και καταστάσεις από την προσωπική του σφαίρα/λόγους ανωτέρας βίας, εξαιτίας των οποίων πραγματοποίησε εισόδημα χαμηλότερο από το τεκμήριο, για το οποίο πρόκειται

Φύση τεκμηρίων άρ. 31 Κ.Φ.Ε.

- Τεκμήρια φοροδοτικής ικανότητας: «κάθε χρόνο» ο φορολογούμενος πρέπει να αποδεικνύει ότι: α) διέθετε και δήλωνε ισόποσο προς το ύψος της αντικειμενικής δαπάνης εισόδημα ή β) ότι κάλυπτε τη δαπάνη αυτή με κεφάλαιο προερχόμενο από άλλη νόμιμη αιτία. Το ακάλυπτο μέρος = εισόδημα, το οποίο φορολογείται.

- Όχι τεκμήρια «πόθεν έσχες» ή «χρηματικής καταβολής», αλλά ενδείξεις φοροδοτικής ικανότητας του κυρίου των περιουσιακών στοιχείων

- Δείγμα ρεαλισμού του φορολογικού δικαίου: σύλληψη πραγματικών γεγονότων/καταστάσεων

ΣτΕ: κατά το άρθρο 78 παρ. 1 του Συντάγματος «Κανένας φόρος δεν επιβάλλεται ούτε εισπράττεται χωρίς τυπικό νόμο που καθορίζει το υποκείμενο της φορολογίας και το εισόδημα, το είδος της περιουσίας, τις δαπάνες και τις συναλλαγές ή τις κατηγορίες τους, στις οποίες αναφέρεται ο φόρος». Όπως συνάγεται από την εν λόγω διάταξη, με την οποία καθορίζονται περιοριστικά τα στοιχεία που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο φορολόγησης (εισόδημα, περιουσία, δαπάνες, συναλλαγές) ως μαρτυρούντα φοροδοτική ικανότητα, ναι μεν ο κοινός νομοθέτης δεν εμποδίζεται, κατ' αρχήν, να θεσπίζει τρόπους τεκμαρτού προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης, οφείλει όμως και στην περίπτωση αυτή να **αποβλέπει στη φορολόγηση πράγματι υφισταμένων, κατά τα ανωτέρω, στοιχείων, καταστρώνοντας προς τούτο τεκμήρια αφ' ενός μεν συνάδοντα με τα διδάγματα της κοινής πείρας, αφ' ετέρου δε μαχητά για τον φορολογούμενο** (ΣτΕ 2826/2016 επταμ., 1841/2015 επταμ., πρβλ. ΣτΕ 884/2016 7μ.).

- **«…**με τις διατάξεις του άρθρου 31 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος θεσπίστηκε, κατά τρόπο **γενικό και απρόσωπο**, σύστημα τεκμαρτού προσδιορισμού του εισοδήματος των φυσικών προσώπων βάσει **εξωτερικών ενδείξεων ανάλωσης εισοδήματος** (ή άλλου κεφαλαίου), οι οποίες το τεκμηριώνουν. Τέτοιες ενδείξεις είναι ορισμένες ειδικώς προβλεπόμενες στον νόμο δαπάνες διαβίωσης, όπως, μεταξύ άλλων, η δαπάνη από την ιδιοκατοίκηση κύριας κατοικίας, η δαπάνη λόγω κατοχής επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης και η δαπάνη λόγω κατοχής δεξαμενής κολύμβησης, οι οποίες αθροιζόμενες συνθέτουν την κατά νόμο συνολική ετήσια δαπάνη διαβίωσης του φορολογουμένου. Επίσης, με τις ίδιες διατάξεις προβλέπεται ότι ο τεκμαρτός υπολογισμός του εισοδήματος αυτού μπορεί να αμφισβητηθεί από τον φορολογούμενο κατ’ επίκληση γεγονότων ανωτέρας βίας ή λόγων αναφερόμενων στην προσωπική του κατάσταση (στρατιωτική θητεία, φυλάκιση, νοσηλεία, ανεργία κ.λπ.). Η εν λόγω ρύθμιση αποτελεί συνταγματικώς ανεκτό τρόπο προσδιορισμού της πραγματικής φοροδοτικής ικανότητας των φορολογουμένων, δοθέντος ότι αφενός **η βάση και τα συμπεράσματα των ανωτέρω τεκμηρίων στηρίζονται σε γενικά και αντικειμενικά κριτήρια, συναφή προς το αντικείμενο της ρύθμισης,** τα οποία ανταποκρίνονται προς τα δεδομένα της κοινής πείρας, καθόσον βασίζονται στην παραδοχή ότι η κυριότητα ή κατοχή ορισμένων περιουσιακών στοιχείων, για τα οποία απαιτείται, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, **αντίστοιχη δαπάνη συντήρησης και λειτουργίας, αποτελεί εξωτερική ένδειξη ύπαρξης εισοδήματος στο πρόσωπο του φορολογουμένου** (πρβλ. ΣτΕ 884/2016), αφετέρου τα τεκμήρια αυτά είναι μαχητά (πρβλ. ΣτΕ 45/2018), υπό την έννοια ότι **ο ενδιαφερόμενος μπορεί σε κάθε περίπτωση, όχι δε μόνον στις αναφερόμενες περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 31 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος**, να αμφισβητήσει το διαμορφούμενο κατά νόμο ποσό ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης, προβάλλοντας και αποδεικνύοντας, με την υποβολή πρόσφορων αποδεικτικών στοιχείων ενώπιον της φορολογικής διοίκησης και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ότι για την κρινόμενη φορολογική περίοδο δεν κατέβαλε δαπάνη διαβίωσης ή ότι κατέβαλε ποσό δαπάνης μικρότερο από το κατά νόμο τεκμαρτώς προσδιοριζόμενο (πρβλ. ΣτΕ 1742/2013, 1973/2015).

Αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης - άρ. 31 Κ.Φ.Ε.

- Δαπάνη ιδιοκατοίκησης - μίσθωσης κατοικίας (τιμή ζώνης - τ.μ.,κύρια/δευτερεύουσα - μονοκατοικία)
- δαπάνη επιβατικού αυτοκινήτου (ιπποδύναμη - παλαιότητα - εκπομπές CO2)
- δαπάνη για ιδιωτικά σχολεία
- δαπάνη βοηθητικού προσωπικού (οικιακοί βοηθοί, οδηγοί αυτοκινήτων, δάσκαλοι)
- σκάφη αναψυχής (μήκος) - αεροσκάφη (ιπποδύναμη λίμπρα ώθησης)- δεξαμενές κολύμβησης (τ.μ. εσωτερική/εξωτερική). Εξαιρούνται τα σκάφη επαγγελματικής χρήσεως.
- Ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης: άγαμος = 3.000 ευρώ/ άγαμος = 5.000 ευρώ

Μαχητός χαρακτήρας τεκμηρίων άρ. 31 Κ.Φ.Ε.

- άρ. 31 παρ. 2 Κ.Φ.Ε.: «ιδίως» = ενδεικτική απαρίθμηση τρόπων αμφισβήτησης τεκμηρίων
- στρατευμένοι
- φυλακισμένοι
- νοσηλευόμενοι
- άνεργοι, κ.λ.π.

Άρ. 32 - Δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων

- Τεκμήρια χρηματικής καταβολής, «πόθεν έσχες»: αναζητάται η προέλευση του τρόπου απόκτησης αποδεδειγμένα καταβληθέντων χρηματικών ποσών
- Δεν ενδιαφέρει η ιδιότητα του υπόχρεου (άρ. 31 Κ.Φ.Ε.), ούτε η αγορά καθ’ εαυτή, αλλά το πράγματι καταβαλλόμενο ποσό
- Άρα, από ένα γνωστό στη ΦΔ γεγονός, συνάγεται ένα άγνωστο (απόκτηση ισόποσου εισοδήματος)
- Βάρος απόδειξης φορολογούμενου: απόκτηση και δήλωση ισόποσου εισοδήματος/προέλευση από άλλη νόμιμη αιτία/απαλλαγή

Άρ. 32 Κ.Φ.Ε. - Δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων

- Εφαρμογή σε φπ
- Υποκείμενα του φόρου εισοδήματος στην Ελλάδα (πηγή εισοδήματος ή κατοικία στην Ελλάδα)
- Λειτουργία τεκμηρίων σε οικογενειακό επίπεδο, δηλαδή στο επίπεδο των προσώπων που υποβάλλουν κοινή δήλωση (άρ. 67§4 Κ.Φ.Ε.) και των εξαρτώμενων μελών (άρ. 30 παρ. 2,3, 31 παρ.1, 32 παρ.1, 34 παρ.1,2 Κ.Φ.Ε.)
- Λειτουργούν άπαξ, στον χρόνο καταβολής του τιμήματος (εισόδημα του φορολογικού έτους, κατά το οποίο καταβάλλεται, πχ. προσύμφωνο αγοράς ακινήτου)

- **ΣτΕ 1321/2024, σκ. 4:**«Επειδή, όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 4, 15, 17, 19 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 2238/1994, Α΄ 151), το θεσπιζόμενο με αυτές, μεταξύ άλλων, τεκμήριο φορολογητέου εισοδήματος λόγω δαπάνης για την αγορά ακινήτου (άρθρα 15, 17 περ. γ, 19) εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις που ο φορολογούμενος καταβάλλει χρηματικό ποσό για την αγορά ακινήτου (πρβλ. ΣτΕ 287/2009, 766/2015 κ.ά.), **το ποσό δε της σχετικής δαπάνης φορολογείται ως εισόδημα της χρήσης κατά την οποία πράγματι καταβάλλεται, καθώς κατά τη χρήση αυτή υφίσταται, κατά λογική συνεκδοχή, η αντίστοιχη φοροδοτική ικανότητα** (ΣτΕ 1421/2022, πρβλ. ΣτΕ 884/2016 επταμ.). Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος αποδεικνύει ότι το τίμημα για την αγορά ακινήτου εξοφλήθηκε πλήρως βάσει συμβολαιογραφικού προσυμφώνου σε προηγούμενη της καταρτίσεως του οριστικού συμβολαίου χρήση, δεν τίθεται ζήτημα εφαρμογής του ως άνω τεκμηρίου κατά τη χρήση κατά την οποία αποκτήθηκε η κυριότητα επί του ακινήτου (διά της καταρτίσεως του οριστικού συμβολαίου), εφόσον κατά τον χρόνο αυτό πράγματι δεν υπήρξε καταβολή χρηματικού ανταλλάγματος για την απόκτηση του ακινήτου.».

- ΣτΕ 772/2015, σκ. 5:«5. Επειδή, … καθιερώνεται ως τεκμήριο δαπάνης, που, αν δεν ανατραπεί κατά τους ορισμούς του νόμου, θεωρείται ως εισόδημα του έτους, κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε, μεταξύ άλλων, και η αγορά ακινήτου, ο νομοθέτης, σταθμίζοντας τις οικονομικές επιπτώσεις από την καθιέρωση των συγκεκριμένων αυτών τεκμηρίων, έκρινε ότι η καθιέρωση αυτή έπρεπε να ανασταλεί, τελικά, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1994 (άρθρο 1 του ν. 2157/1993, το οποίο παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη). Συνεπώς, μέχρι την ημερομηνία αυτή το τεκμήριο από την αγορά ακινήτου δεν ίσχυσε, λόγω της μεταγενέστερης αναστολής ισχύος των σχετικών διατάξεων με τις ρυθμίσεις που παρατίθενται στην προηγούμενη σκέψη, χωρίς να ασκεί επιρροή από την άποψη αυτή το γεγονός ότι η αναστολή της ισχύος των διατάξεων με τις οποίες θεσπίσθηκε το τεκμήριο αυτό δεν συνοδεύθηκε και από αναστολή της ισχύος των διατάξεων που προέβλεπαν υποχρέωση όσων αγόραζαν ακίνητο ή ανήγειραν οικοδομή να υποβάλουν φορολογική δήλωση (ΣτΕ 2684/1997 7μελ.,474/2002 7μελ. 690/2002, 1733/2003). Ενόψει δε της κατά τα ως άνω αναστολής ισχύος των ανωτέρω διατάξεων, σε συνδυασμό με όσα εκτέθηκαν στη σκέψη 3, σύμφωνα με την οποία κατά τον προσδιορισμό του απομένοντος – από τα πραγματικά εισοδήματα που έχουν φορολογηθεί κατά τα προηγούμενα έτη- κεφαλαίου προς κάλυψη της διαφοράς δηλωθέντος εισοδήματος και συνολικής τεκμαρτής δαπάνης, εκπίπτουν οι τεκμαρτές δαπάνες ή οι αποδεικνυόμενες πραγματικές δαπάνες, εφόσον αυτές είναι μεγαλύτερες από τις δηλωθείσες τεκμαρτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η δαπάνη για την αγορά ακινήτου, η οποία πραγματοποιείται κατά το χρόνο αναστολής της ισχύος των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. 5 περ. γ’ του ν.δ. 3323/1955, και, ως εκ τούτου, **δεν θεωρείται τεκμαρτή δαπάνη προσαυξάνουσα το δηλωθέν εισόδημα, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη και να εκπέσει, ούτε ως πραγματική, από τα εισοδήματα του έτους αυτού κατά τον προσδιορισμό του απομένοντος κεφαλαίου.**

- Σωρευτική συνδρομή εφαρμογής τεκμηρίων άρ. 31 και 32 Κ.Φ.Ε. («και», βλ. άρ. 30§§1,2, 34§§1,2 Κ.Φ.Ε.)

- Αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση (αυτοκινήτων δίτροχων/τρίτροχων, πλοίων αναψυχής, αεροσκαφών, αντικειμένων μεγάλης αξίας άνω των 10.000 ευρώ)

- Αγορά, leasing ή κατασκευή ακινήτων

- χορήγηση δανείων

- δωρεές, γονικές παροχές, χορηγίες (με εξαίρεση προς το Δημόσιο ΣτΕ 1667/2017)

- απόσβεση δανείων (συνολικό ποσό δανείου + τόκοι, δάνεια για αγορά κατοικίας/εξοπλισμός επιχείρησης)

- ΣτΕ 2086/2025, σκ. 7: «όταν ο αγοραστής ακινήτου επικαλείται και προσκομίζει στοιχεία τα οποία αποδεικνύουν πως το κατώτερο της αντικειμενικής αξίας τίμημα που αναγράφεται στο μεταβιβαστικό του αγορασθέντος ακινήτου συμβόλαιο **είναι το πράγματι καταβληθέν**, ως ποσό το οποίο καταβλήθηκε για την αγορά του ακινήτου και το οποίο λογίζεται ως ετήσια τεκμαρτή δαπάνη κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 17 περ.γ ΚΦΕ, λαμβάνεται το πράγματι καταβληθέν προκειμένου, κατ’ εφαρμογή του άρθρου 19 παρ.1 ΚΦΕ, να ευρεθεί το φορολογητέο εισόδημα. Αυτό ισχύει χωρίς η φορολογική Αρχή και το τακτικό διοικητικό δικαστήριο να δεσμεύονται από τον τυχόν προσδιορισμό της αγοραίας αξίας του ακινήτου ο οποίος είχε γίνει προς υπολογισμό του φόρου μεταβιβάσεως...».

Άρθρο 33 ΚΦΕ - Μη εφαρμογή αντικειμενικών δαπανών και υπηρεσιών

- Εξαιρέσεις από την εφαρμογή των τεκμηρίων των άρ. 31 και 32 Κ.Φ.Ε.
- αντικειμενική δαπάνη επιβατικού αυτοκινήτου αναπήρων, απαλλασσόμενου από τα τέλη κυκλοφορίας (όχι όλοι ανεξαιρέτως)
- αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει με βάση σκάφη αναψυχής ΙΧ, κυριότητας/κατοχής μονίμων κατοίκων εξωτερικού
- αγορά πάγιου εξοπλισμού επαγγελματικής χρήσης από ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα
- αγορά επιβατικών αυτοκινήτων από άτομα με άνω του 67% κινητική αναπηρία
- ετήσιες αντικειμενικές δαπάνες φπ με φορολογική κατοικία στην αλλοδαπή
- δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων φπ α) με φορολογική κατοικία στην αλλοδαπή και β) χωρίς εισόδημα στην Ελλάδα
- ετήσια αντικειμενική δαπάνη για επιβατικά μηδενικών ρύπων με Λ.Τ.Π.Φ. έως 50.000 ευρώ (άνω του ποσού αυτού 4.000 ευρώ)

Μειώσεις τεκμαρτού εισοδήματος

- ετήσια αντικειμενική δαπάνη συνταξιούχου άνω των 65 ετών μειώνονται κατά 30% (περ. ζ’)

Άρ. 34 Κ.Φ.Ε. - Διαφορά του εισοδήματος και προσδιορισμός του φόρου αυτής

- Προσδιορισμός και φορολόγηση διαφοράς (τεκμαρτού - συνολικού) εισοδήματος, η οποία προστίθεται στο φορολογητέο εισόδημα του.
- τα σχετικά ποσά δεν αρκεί να έχουν πιστωθεί, πρέπει να έχουν εισπραχθεί
- Η ΦΔ μπορεί να συνεκτιμήσει **«ιδίως»** (ενδεικτική απαρίθμηση, ΒΑ ο φορολογούμενος με νόμιμα παραστατικά και στοιχεία):
- πραγματικά εισοδήματα φορολογουμένου/συζύγου/εξαρτώμενων μελών απαλλασσόμενα του φόρου ή φορολογούμενα ειδικώς
- χρηματικά ποσά, τα οποία δεν θεωρούνται εισόδημα (άρ. 14§1, π.χ. διατροφή)

- χρηματικά ποσά προερχόμενα από τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων (ΣτΕ 883/2020: βάρος απόδειξης ότι είναι ο πραγματικός κύριος)

- εισαγωγή συναλλάγματος, το οποίο δεν είναι υποχρεωτικά εκχωρητέο στην Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον: α) δικαιολογείται η απόκτηση του στην αλλοδαπή, β) με πρωτότυπο παραστατικό από την τράπεζα αποδεικνύεται ο δικαιούχος του εισαγόμενου χρηματικού κεφαλαίου, το ύψος του εισαγόμενου ποσού, το νόμισμα, η μετατροπή του ευρώ και η χώρα προέλευσης του. Η εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων, αν είναι σε ξένο νόμισμα, πρέπει να έχει γίνει **πριν** την πραγματοποίηση της σχετικής δαπάνης (για την εφαρμογή του άρ. 32).

- ΣτΕ 883/2020: όταν η διάθεση περιουσιακού στοιχείου αφορά ακίνητο, οι πράξεις αγοραπωλησίας του οποίου συνιστούν επιχειρηματική δραστηριότητα, (τότε το κέρδος από αυτή δηλώνεται ως εισόδημα Δ πηγής), τα προσδιοριστικά στοιχεία του εισοδήματος, δηλαδή τα τιμήματα αγοράς και πώλησης του ακινήτου λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του υποκείμενου σε φόρο εισοδήματος ως δαπάνη που επαυξάνουν το δηλούμενο από κάθε πηγή εισόδημα ή ως ποσά που μειώνουν το τεκμαρτό εισόδημα. Αντίθετα, αν από τις ως άνω πράξεις δεν προκύπτει κέρδος και συνεπώς φορολογητέο εισόδημα, τότε το ποσό που εισπράττεται ως τίμημα από τη διάθεση ακινήτου, μπορεί να δηλωθεί για την κάλυψη/περιορισμό της τεκμαρτής δαπάνης.

- Δάνεια, εφόσον αποδεικνύονται με έγγραφα στοιχεία που φέρουν βέβαιη χρονολογία. Ειδικά για την εφαρμογή του άρ. 32, πρέπει το ποσό του δανείου (σύναψη και καταβολή ποσού) να έχει ληφθεί πριν την πραγματοποίηση της σχετικής δαπάνης, προς αποφυγή μεταχρονολογημένης σύναψης με σκοπό την κάλυψη της τεκμαρτής δαπάνης.

- Δάνεια συναφθέντα στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή

- Δωρεές/Γονικές παροχές, η δήλωση των οποίων υπεβλήθη εντός του έτους πραγματοποίησης της δαπάνης. ΣτΕ: αρκεί η υποβολή της οικείας δήλωσης, δεν απαιτείται και η υποβολή του ποσού σε φόρο

- Ανάλωση κεφαλαίου παρελθόντων ετών, το οποίο νομίμως φορολογήθηκε/απηλλάγη κατά τα προηγούμενα έτη

- Τα έτη, για τα οποία γίνεται επίκληση με σκοπό την ανάλωση πρέπει να είναι συνεχόμενα μέχρι το προηγούμενο του κρινόμενου έτους

- ΣτΕ 175/2020, σκ. 6: για τον προσδιορισμό του κατ' έτος εναπομείναντος κεφαλαίου προς ανάλωση δεν αρκεί η δήλωση των πραγματικών εισοδημάτων που έχουν φορολογηθεί ή νόμιμα απαλλαγεί από τον φόρο, τα οποία προκύπτουν από συμψηφισμό θετικών και αρνητικών στοιχείων, αλλά απαιτείται επιπλέον και η απόδειξη της εισπράξεως των ποσών αυτών, η οποία πρέπει να στηρίζεται σε νόμιμα αποδεικτικά στοιχεία.

- Ανάλωση κεφαλαίου των παρελθόντων ετών απεριορίστως

- Το επικαλούμενο κεφάλαιο προς ανάλωση μπορεί να προκύπτει και από εισοδήματα του/της συζύγου

- ΔΠρΘεσ 1141/2022: συμψηφισμός μεταξύ ζημίας και θετικού εισοδήματος διαφορετικών ετών μπορεί να λάβει χώρα, μόνο εφόσον αφορά στα εισοδήματα του (ενός συζύγου) ιδίου φορολογουμένου. Δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός μεταξύ ζημίας του φορολογουμένου και εισοδήματος του συζύγου για κανένα έτος. (βλ. και ΠΟΛ 1076/2015).